

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Deze reactie wordt ingediend via www.internetconsultatie.nl

Datum	8 januari 2020
Onze referentie	D2020019
Uw referentie	concept Regeling spoedaanpak stikstof
Inzake	Stichting Stikstof Claim / Advies reactie op concept Regeling spoedaanpak stikstof

Excellenties!

1. Hierbij dien ik namens Stichting Stikstof Claim, gevestigd aan de Fazantendreef 17 te (8251 JR) Dronten, een reactie in op de concept Regeling spoedaanpak stikstof bouw en infrastructuur die momenteel ter inzage ligt. Om de hiernavolgende redenen kan Stichting Stikstof Claim zich met deze concept regeling niet verenigen.

1. Inleiding

2. De concept Regeling spoedaanpak stikstof bouw en infrastructuur betreft een voorgenomen wijziging van de Regeling natuurbescherming en voorziet in een stikstofdepositieregister op basis waarvan 75.000 woningen en zeven tracébesluiten mogelijk gemaakt moeten kunnen worden. Het is de bedoeling om het stikstofdepositieregister te vullen met depositieruimte die wordt gecreëerd door aanvullende bronmaatregelen. Afhankelijk van de vermindering van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden als gevolg van deze bronmaatregelen, vloeit er depositieruimte het stikstofdepositieregister in. Die depositieruimte kan vervolgens worden toegedeeld aan projecten ter realisatie van 75.000 woningen en zeven tracébesluiten.

2. Bronmaatregelen (algemeen)

3. Het voorgestelde artikel 2.5 van de Regeling natuurbescherming (hierna: Rnb) bepaalt welke bronmaatregelen depositieruimte in het stikstofdepositieregister kunnen creëren. Dat zijn onder andere de volgende maatregelen:

- de warme saneringsregeling varkenshouderij (zoals beschreven in de Kamerbrief van 13 november 2019);

- een andere samenstelling van veevoer (zoals beschreven in de Kamerbrief van 13 november 2019);
  - maatregelen die na 1 januari 2020 door decentrale bestuursorganen zijn getroffen en waarvan mededeling is gedaan in de Staatscourant.
4. Dit betreft maatregelen die door de veehouderij (moeten) worden getroffen. Dat zal naar verwachting ook (deels) gelden voor de nog door decentrale bestuursorganen te treffen maatregelen. Stichting Stikstof Claim kan zich hiermee niet verenigen.
5. Dit betekent namelijk dat de veehouderij stikstofemissie reducerende maatregelen moet treffen om projecten in andere sectoren mogelijk te maken. Stichting Stikstof Claim stelt zich op het standpunt dat als de veehouderij wordt gedwongen om maatregelen te treffen, de eventuele depositieruimte die hierdoor ontstaat ook ten goede moet komen aan de veehouderij. Dat is ten onrechte niet het geval.
6. Daarnaast wordt ten onrechte niet voorzien in compensatie voor veehouders die maatregelen moeten treffen. Veehouders zullen door de maatregelen namelijk geconfronteerd worden met extra kosten. Deze moeten worden gecompenseerd. Dit geldt te meer nu andere sectoren kunnen profiteren van de door de veehouderij te treffen maatregelen.
7. Bovendien kennen de maatregelen een onbeperkte looptijd. Stichting Stikstof Claim kan zich hiermee niet verenigen. Het gaat immers om een spoedaanpak. Deze dient in tijd begrensd te zijn. Deze begrenzing mist ten onrechte in de voorgestelde regeling.
3. Veevoer
8. Een van de maatregelen ziet op de samenstelling van veevoer. Hier kan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit nadere regels aan stellen om ook via dit spoor de stikstofdepositie te reduceren. Alvorens tot het stellen van dergelijke regels wordt overgegaan, dient dit naar mening van Stichting Stikstof Claim ook met de sector besproken te worden. Zij worden immers geconfronteerd met de gevolgen van die nadere regels, die invloed kunnen hebben op onder andere dierenwelzijn, diergezondheid, aantal uren weidegang bij graasdieren, lagere productie, hogere kosten en verminderde inkomsten. Daar komt bij dat absolute voernormen de ondernemersvrijheid beperken en geen recht doen aan de grote verschillen tussen onder andere bedrijven, jaargetijden, bodemeigenschappen, weidegang grazers, rantsoenen en de dieren zelf. Bij eigen voerteelt is pas achteraf een analyse over de eigenschappen ervan te maken. Nadere regels over de samenstelling van veevoer in verband met de stikstofproblematiek mogen bovendien niet leiden tot verspilling in strijd met de kringloopgedachte. Stichting Stikstof Claim verzoekt dan ook om overleg hierover met de sector.

4. Nader te treffen maatregelen

9. Het voorgestelde artikel 2.5, eerste lid, sub b, van de Rnb geeft een vrijbrief om alle door decentrale bestuursorganen te treffen maatregelen in te zetten voor het stikstofregistratiesysteem. Stichting Stikstof Claim kan zich hiermee niet verenigen. Aan deze bepaling zijn namelijk geenszins beperkingen verbonden in bijvoorbeeld het aantal maatregelen dat kan worden vastgesteld, de omvang van die maatregelen en de looptijd van die maatregelen. De bepaling is volledig onbegrensd. Ook zijn aan deze bepaling geen voorwaarden verbonden die zien op bijvoorbeeld de totstandkoming en de rechtmatigheid – in de breedste zin van het woord – van die maatregelen. Dus ook maatregelen waarvan onzeker is of deze rechtmatig zijn – bijvoorbeeld omdat deze juridisch niet gerechtvaardigd zijn op grond van artikel 6 van de Habitatrichtlijn of het evenredigheidsbeginsel – kunnen in het stikstofregistratiesysteem worden opgenomen.
10. Dit betekent dat op het moment dat de maatregelen in de Staatscourant zijn gepubliceerd, de hierdoor te creëren depositieruimte direct in het stikstofregistratiesysteem kan vloeien. Er is geen enkele waarborg voor de totstandkoming en rechtmatigheid van die maatregelen. Dit dient voorkomen te worden. Het voorgestelde artikel 2.5, eerste lid, sub b, van de Rnb dient dan ook niet opgenomen te worden in de Rnb.
11. Het opnemen van een dergelijke vrijbrief in de Rnb is bovendien niet in overeenstemming met de Spoedwet aanpak stikstof, meer in het bijzonder artikel 5.5a van de Wet natuurbescherming. Dit volgt uit de Memorie van Toelichting:

“Het pakket van maatregelen bestaat, zoals aangegeven in de brief van 13 november uit een snelheidsbeperking voor autosnelwegen, vermindering van stikstofemissie door vee en mest door veevoermaatregelen (zie hierna) en vermindering van stikstofdepositie door de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen.

Met dit wetsvoorstel wordt in een nieuw artikel 5.5a van de Wet natuurbescherming voorzien in een basis voor de vormgeving van een stikstofregistratiesysteem bij ministeriële regeling, waardoor landelijk één regime komt te gelden.”¹
12. Ook gelet hierop dient het voorgestelde artikel 2.5, eerste lid, sub b, van de Rnb niet opgenomen te worden in de Rnb.

5. AERIUS

13. Het voorgestelde artikel 2.4, tweede lid, van de Rnb bepaalt dat de vermindering van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden als gevolg van de bronmaatregelen met AERIUS Calculator moet worden berekend. Stichting Stikstof Claim kan zich hiermee niet verenigen gelet op de bezwaren die er tegen dit rekenmodel bestaan.

---

¹ Kamerstukken II 2019-2020, 35 347, nr. 3, blz. 10.

Het model kent een grote onzekerheid. Ook het Adviescollege Stikstofproblematiek onder leiding van voorzitter de heer J.W. Remkes (hierna: Adviescollege Remkes) heeft dit vastgesteld:

“Het AERIUS-model is een poging om de werkelijkheid te benaderen, maar is in belangrijke mate gebaseerd op aannames. Dat leidt tot discussies over onzekerheidsmarges. Op grond van de Habitatrichtlijn moet bij plannen en projecten worden onderzocht of al dan niet sprake is van een mogelijk significant effect. Momenteel wordt dit berekend met AERIUS met een enkelvoudige puntschatting op het niveau van een hexagoon met een oppervlakte van een hectare. In de tweede fase zal het Adviescollege nader ingaan op de bezwaren die hiertegen bezwaar. Omgekeerd geldt voor maatregelen dat de werking en effectiviteit daarvan moeten vaststaan, ook deze onderbouwing is complex.”²

“De maatregelen voor de korte termijn hoeven niet per definitie een permanent karakter te hebben, maar ze moeten wel aan een aantal randvoorwaarden voldoen. De belangrijkste daarvan zijn dat de uitvoering van de maatregelen moet zijn geborgd en handhaafbaar moet zijn, en dat de maatregelen aantoonbaar tot emissiereductie leiden.”³

“Het adviescollege vraagt aandacht voor de verhouding tussen een modelmatige benadering en metingen. Beide spelen een belangrijke rol in de discussie, waarbij vooral aandacht is gevraagd voor het meten. Het is nodig te weten wat echte oorzaken zijn van de stikstofproblematiek. Welke deposities hebben aantoonbaar nadelige effecten?”⁴

14. Ook het RIVM geeft aan dat AERIUS Calculator (c.q. het OPS-model dat daarvoor de basis is) een grote onzekerheid kent. Op lokaal niveau kan de onzekerheid volgens het RIVM 70% zijn. Op basis van een model met dergelijk grote onzekerheden kan het effect van maatregelen op Natura 2000-gebieden niet worden vastgesteld. Daarmee kan evenmin worden vastgesteld of de maatregelen (alleen al gelet hierop) juridisch gerechtvaardigd zijn. Ook wordt hiermee niet voldaan aan de door Adviescollege Remkes gestelde randvoorwaarde dat de maatregelen aantoonbaar tot reductie moeten leiden (waarbij het overigens dient te gaan om een reductie van de stikstofdepositie, aangezien het in de kader van de Wet natuurbescherming gaat om het effect op Natura 2000-gebieden).
15. Het model mag dan ook niet worden gebruikt om de vermindering van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden als gevolg van bronmaatregelen te berekenen. Dit geldt te meer omdat 70% hiervan als depositieruimte zal worden gebruikt om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Hetzelfde geldt voor het bepaalde in het voorgestelde artikel 2.6, eerste lid en artikel 2.8 van de Rnb, waarin eveneens het gebruik van AERIUS Calculator wordt voorgeschreven.

² ‘Niet alles kan’, Adviescollege Stikstofproblematiek (september 2019), blz. 18.

³ ‘Niet alles kan’, Adviescollege Stikstofproblematiek (september 2019), blz. 24.

⁴ ‘Niet alles kan’, Adviescollege Stikstofproblematiek (september 2019), blz. 35.

6. Conclusie

16. Stichting Stikstof Claim verzoekt u gelet op de hiervoor genoemde redenen om af te zien van vaststelling van de regeling spoedaanpak stikstof bouw en infrastructuur in de huidige vorm. Daarnaast verzoekt zij u om met haar, de agrarische sector en deskundigen in overleg te treden om de genoemde bezwaren en tekortkomingen weg te nemen alvorens tot (gewijzigde) vaststelling van de regeling over te gaan.
17. Stichting Stikstof Claim behoudt zich alle rechten en weren voor en is graag bereid tot overleg.

Met vriendelijke groet,

mevr. mr. F.H. Damen